

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร The Development of Assessment Criteria for the Management of a Women's Farm Community Business

วีระ ศิลปรัตนารณ์^{1*}, เสรี ชัดเข้ม¹, อุตัยพร ไก่แก้ว¹

Weera Sinparattanaporn^{1*}, Saree Chadcham¹, Autaipohn Kaikaew¹

¹ College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University, Thailand

บทคัดย่อ

การจัดการธุรกิจชุมชนเป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจโดยอาศัยปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก เป็นกิจกรรมการผลิตที่เกื้อกูลเหมาะสมต่อวิถีชีวิตและระบบนิเวศน์ของแต่ละชุมชน การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรด้วยเทคนิคเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์ และจัดลำดับด้านและตัวบ่งชี้ด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ 2) พัฒนาโปรแกรมการประเมินแบบออนไลน์ และ 3) เปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล ด้วยสถิติทดสอบแมน-วิทนีย ยู ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย 7 ด้าน (22 ตัวบ่งชี้) ได้แก่ 1) ด้านลูกค้า 2) ด้านการจัดการบัญชีการเงิน 3) ด้านการผลิต 4) ด้านการเงิน 5) ด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล 6) ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลทางธุรกิจ และ 7) ด้านผู้นำกลุ่มธุรกิจชุมชนและเครือข่าย สามารถจำแนกระดับการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร ออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับที่ 1 (ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วน) ถึงระดับที่ 5 (ดีมาก)

2. ผลการประเมินโปรแกรมการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้งานได้

3. ผลการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล ปรากฏว่า กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัลมีการจัดการธุรกิจดีกว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรมีคุณภาพดี เชื่อถือได้ และมีความตรงเชิงสภาพ

คำสำคัญ: การจัดการธุรกิจชุมชน, กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร, เกณฑ์การประเมิน

*Corresponding author. E-mail: kumweera@gmail.com

Abstract

Community business management is the process of conducting a business activity based on local inputs. It is a productive activity that is suitable for the lifestyle and the ecosystem of each community. The purposes of this research were: 1) to develop assessment criteria for the management of a women's farm community business using e-Delphi and to rank the developed components and indicators with Analytic Hierarchy Process; 2) to develop an online assessment criteria program; and 3) to compare the results of business management system between a general woman's farm community business and an outstanding woman's farm community business. Data were analyzed using the Mann-Whitney U test. The results were as follows:

1. The assessment criteria developed for the management of a women's farm community business was consisted of seven components (22 indicators): 1) customer 2) financial accounting management 3) production 4) financial 5) human resources management 6) knowledge management, and 7) leader and network. Assessing the business management was categorized into five levels from 1 (urgently needing improvement) to 5 (excellent).

2. The developed online program for assessing the management of a women's farm community business was suitable for use.

3. The results of a business management system between a general woman's farm community business and an outstanding woman's farm community business revealed that the outstanding woman's farm community business had better business management than general woman's farm community business at the .01 level. These results indicate that the assessment criteria were of good quality, reliable and concurrent validity.

Keywords: business management of community business, a woman's farm community business, assessment criteria

ความนำ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรถือเป็นหนึ่งในสถาบันเกษตรกรภายใต้การดูแลส่งเสริมสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตรมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 ทำงานเป็นหมู่คณะภายใต้กติกากลุ่มโดยสมาชิก เพื่อสมาชิก มีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการซึ่งมีตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เขต และระดับประเทศ ทั้งยังช่วยผลักดันให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการยก ระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น บางกลุ่มประสบปัญหาความล้มเหลว เช่น บางโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นนโยบายในลักษณะจากระดับบนสู่ระดับล่าง เป็นการพัฒนาจากภายนอกมิได้เกิดขึ้นเองจากภายในชุมชน ทำให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งนโยบายดังกล่าว ประกอบกับผู้นำกลุ่มยังไม่มีประสบการณ์ในการจัดการทางธุรกิจ ไม่มีอำนาจต่อรองทางการค้า ไม่ได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบจากภาครัฐ และเอกชน (บุญทวารณ วิงวอน, มยุรี พรหมเทพ และอัจฉรา เหมสุวรรณ, 2557) และชุมชนขาดการมีส่วนร่วม

ในทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำด้วยตนเอง (สุริดา แจ็งประจักษ์, 2559) จึงทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจชุมชน และธุรกิจขนาดเล็กรวมถึงกลุ่มเกษตรกรในประเทศและต่างประเทศ ปรากฏว่ามีปัญหาการจัดการธุรกิจคล้าย ๆ กัน เพียงแต่การจัดการทางธุรกิจเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในต่างประเทศนั้น กลุ่มเกษตรกรให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามามีส่วนในการจัดการธุรกิจของกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์สูงสุด (Lechner & Gudmundsson, 2014) ในขณะที่การจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนของไทย จะให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาในด้านการผลิต ด้านลูกค้าหรือการตลาด และด้านการเงิน เป็นหลัก ซึ่งจะเห็นว่ายังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น หากจะแก้ไขปัญหามานagement ธุรกิจชุมชนของไทยให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องมีการศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละธุรกิจชุมชน โดยมีการประเมินด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ซึ่งปัจจุบันยังไม่พบว่ามีเกณฑ์ที่ใช้ประเมินการจัดการธุรกิจชุมชนที่ครอบคลุมและชัดเจน มีเพียงเกณฑ์การประเมินเพื่อคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรดีเด่นที่อยู่ในรูปแบบของเกณฑ์รางวัล โดยเน้นการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้สามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาดเท่านั้น ทำให้ธุรกิจชุมชนไม่สามารถนำเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการธุรกิจของกลุ่มได้ เนื่องจากในพื้นที่ต่าง ๆ มีสภาพปัญหาแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ครอบคลุมใน

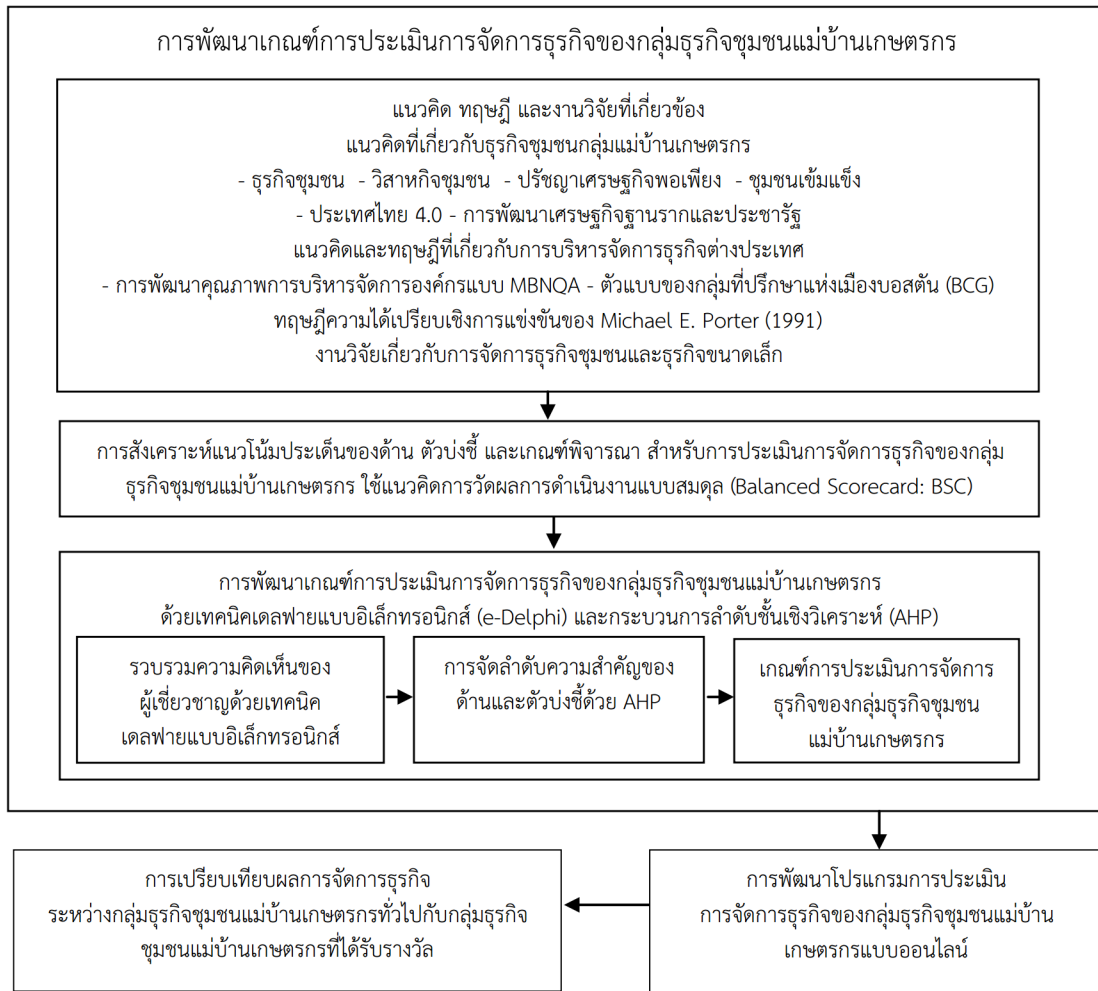
ทุกด้านของการจัดการธุรกิจขึ้น ประกอบด้วย ด้านตัวบ่งชี้และเกณฑ์พิจารณา เพื่อสนับสนุนให้กลุ่มธุรกิจชุมชนสามารถนำไปใช้ประเมินตนเองได้ (Self-assessment) เพื่อให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนหรือจุดบกพร่องที่ต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อปรับเปลี่ยนการจัดการธุรกิจเดิมให้สอดคล้องกับการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ในปัจจุบัน อันจะส่งผลดีต่อกลุ่มธุรกิจชุมชนและสมาชิกภายในกลุ่มให้มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดประเทศไทย 4.0 จึงได้จัดทำเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรในรูปแบบของโปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบออนไลน์ ให้อำนวยความสะดวกในการใช้งานเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแบบออนไลน์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล

กรอบแนวทางการวิจัย

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรนี้ ได้สังเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามแนวทาง Balance Scorecard (BSC) (Kaplan & Norton, 2007) ด้วยแนวคิดการวิจัยแบบ Exploratory sequential mixed method design โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Delphi) (Hsu & Sandford, 2007) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณแบบ Exploratory sequential mixed method design ด้วยวิธีการออกแบบ Instrument-development design (Edmonds & Kennedy, 2013) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร

1. การสังเคราะห์แนวโน้มประเด็นที่เป็นไปได้เกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร โดยใช้ Balanced scorecard จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจ

ชุมชนและธุรกิจขนาดเล็ก และสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับกับชุมชนธุรกิจชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชน

2. การสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติ (Consensus) เกี่ยวกับด้านและตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินฯ ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Delphi) จำนวน 3 รอบ ดังนี้

2.1 รอบที่ 1 แนวทางการสอบถามปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน เลือกมาด้วยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นำผลที่ได้จากการตอบแนวทางการสอบถามมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content

analysis) จากความถี่ของคำหรือข้อความที่ตอบ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นปลายปิดมาตรฐานค่า 7 ระดับ ในรอบที่ 2

2.2 รอบที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน ลักษณะเป็นมาตรฐานค่า 7 ระดับ เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของด้านและตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินฯ นำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวัดฉันทามติโดยใช้ทฤษฎีรีฟเซต

2.3 รอบที่ 3 แบบสอบถามปลายปิด สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน ลักษณะเป็นมาตรฐานค่า 7 ระดับ ข้อความเหมือนรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยัน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของด้านและตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินฯ นำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวัดฉันทามติโดยใช้ทฤษฎีรีฟเซต กำหนดด้านและตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติ มีค่าคุณภาพของการประเมินขอบเขตล่าง (QL) ≥ 0.75 (สุมาลย์ ปานคำ และเสรี ชัดเข้ม, 2560)

3. การจัดลำดับความสำคัญของด้านและตัวบ่งชี้ ด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) ดังนี้

3.1 ใช้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับขั้นตอนเทคนิคเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Delphi) จำนวน 6 คน

3.2 แบบสอบถามค่าน้ำหนักด้านและตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินฯ ใช้ข้อมูลจากฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการวิจัยเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์ รอบที่ 3

3.3 วิเคราะห์ค่าน้ำหนักที่ได้จากความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ นำมาจัดลำดับความสำคัญของด้าน และตัวบ่งชี้ โดยใช้ค่าอัตราส่วนความสอดคล้อง (Consistency Ratio: CR)

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแบบออนไลน์

ผู้วิจัยนำด้าน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์พิจารณา ไปพัฒนาเป็นโปรแกรมการประเมินฯ แบบออนไลน์ ใช้วิธีการออกแบบและพัฒนาโปรแกรมตามแบบวงจรการพัฒนา

ระบบ (Systems Development Life Cycle - SDLC แบบ Waterfall model) ด้วยโปรแกรม PHP ใช้โครงสร้างฐานข้อมูลเป็นแบบ XML รองรับการทำงานผ่านเว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser IE และ Chrome)

ระยะที่ 3 การเปรียบเทียบผลการจัดการธุรกิจระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล

1. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ยังดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปและกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว และชลบุรี กลุ่มละ 15 แห่ง รวม 30 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเอง โดยใช้โปรแกรมการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแบบออนไลน์ ผ่านทาง www.ocbfwm.com

3. เปรียบเทียบผลการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล โดยใช้สถิติทดสอบ Mann-Whitney U Test

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย 7 ด้าน (22 ตัวบ่งชี้ และ 69 เกณฑ์พิจารณา) ได้แก่ 1) ด้านลูกค้า (3 ตัวบ่งชี้) 2) ด้านการจัดการบัญชีการเงิน (3 ตัวบ่งชี้) 3) ด้านการผลิต (3 ตัวบ่งชี้) 4) ด้านการเงิน (3 ตัวบ่งชี้) 5) ด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล (4 ตัวบ่งชี้) 6) ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลทางธุรกิจ (3 ตัวบ่งชี้) และ 7) ด้านผู้นำกลุ่มธุรกิจชุมชนและเครือข่าย (3 ตัวบ่งชี้) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร

ด้านที่	ตัวบ่งชี้	จำนวน เกณฑ์พิจารณา
1. ลูกค้า	ตัวบ่งชี้ 1.1 มีการตอบสนองความพอใจหรือไม่พอใจของลูกค้าเพื่อรักษาลูกค้า	3
	ตัวบ่งชี้ 1.2 มีวิธีการสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หรือตรา ผลิตภัณฑ์ของตนเอง	3
	ตัวบ่งชี้ 1.3 มีการรับประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์	3
2. การจัดการ บัญชี การเงิน	ตัวบ่งชี้ 2.1 มีระบบตรวจสอบข้อมูลบัญชีและการเงิน	3
	ตัวบ่งชี้ 2.2 มีการเปิดเผยข้อมูลบัญชีและการเงินให้สมาชิกหรือบุคคลภายนอกตามข้อบังคับของกลุ่ม	3
	ตัวบ่งชี้ 2.3 มีการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ทันเวลา	3
3. การผลิต	ตัวบ่งชี้ 3.1 มีการวางแผนการจัดซื้อวัตถุดิบ	3
	ตัวบ่งชี้ 3.2 ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองมาตรฐาน	3
	ตัวบ่งชี้ 3.3 มีตัวผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์แตกต่างออกไปจากที่มีจำหน่ายในท้องตลาด	3
4. การเงิน	ตัวบ่งชี้ 4.1 มีการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน	3
	ตัวบ่งชี้ 4.2 มีผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	3
	ตัวบ่งชี้ 4.3 มีความสามารถในการจัดหาแหล่งเงินทุน	3
5. การจัดการ ทรัพยากร บุคคล	ตัวบ่งชี้ 5.1 สมาชิกมีส่วนร่วมในการประชุมและสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	3
	ตัวบ่งชี้ 5.2 มีการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม	3
	ตัวบ่งชี้ 5.3 มีการดำเนินงานในรูปคณะกรรมการที่มีโครงสร้างและ ข้อบังคับของกลุ่ม อย่างเป็นทางการ	3
	ตัวบ่งชี้ 5.4 มีการวางแผนกำลังคนเพื่อส่งต่อความรู้ให้สมาชิกหรือสืบทอดการบริหาร	3
6. การจัดการ ความรู้และ ข้อมูลทาง ธุรกิจ	ตัวบ่งชี้ 6.1 มีการนำความรู้และข้อมูลทางธุรกิจของกลุ่มไปใช้จัดการธุรกิจของกลุ่ม	3
	ตัวบ่งชี้ 6.2 มีการถ่ายทอดความรู้และข้อมูลทางธุรกิจของกลุ่มให้สมาชิกที่เกี่ยวข้อง	3
	ตัวบ่งชี้ 6.3 มีการจัดเก็บความรู้และข้อมูลทางธุรกิจของกลุ่มอย่างเป็นระบบ	4
7. ผู้นำกลุ่ม และ เครือข่าย	ตัวบ่งชี้ 7.1 มีความสามารถในการบริหารกลุ่มธุรกิจชุมชน	3
	ตัวบ่งชี้ 7.2 มีการสร้างหรือขยายเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลและ ความร่วมมือทางธุรกิจ	4
	ตัวบ่งชี้ 7.3 มีคุณลักษณะของผู้นำที่ดี	4

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมการประเมินการจัดการ ในรูปแบบของ Web application สามารถเข้าใช้งาน ธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแบบออนไลน์ ได้ที่ www.ocbfwm.com โดยมีหน้าจการทำงานของ ผลการพัฒนาโปรแกรมการประเมินแบบออนไลน์ โปรแกรม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 หน้าจอหลักของโปรแกรมการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร

ผลการทดสอบโปรแกรมการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแบบออนไลน์ มีดังนี้

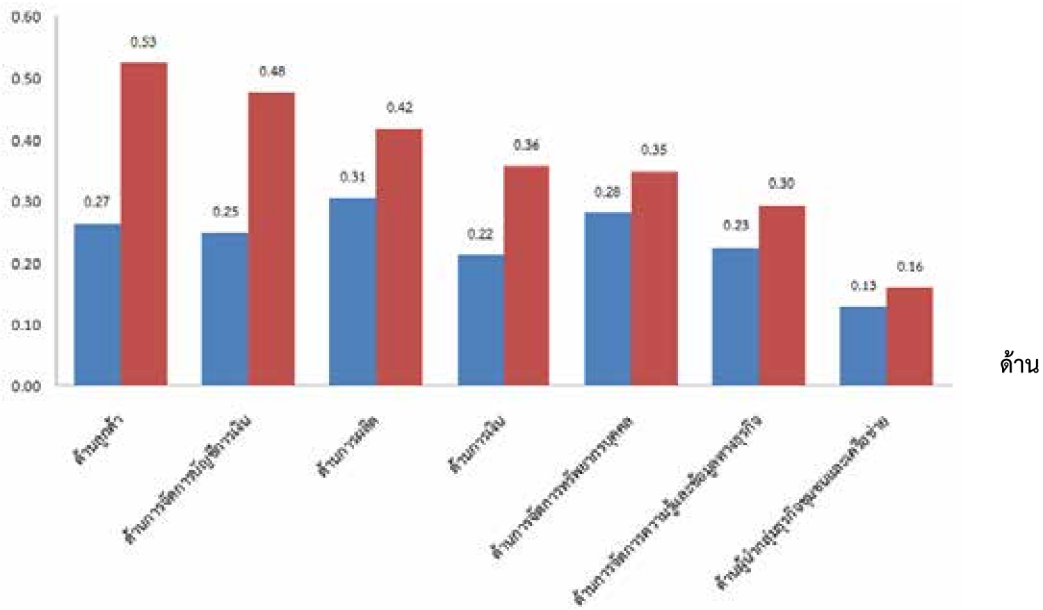
1) ผลการประเมินคุณภาพของโปรแกรม จากแบบประเมินคุณภาพของโปรแกรมการประเมินแบบออนไลน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ปรากฏว่า ในภาพรวมโปรแกรมมีความเหมาะสมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ด้านการทำงานของโปรแกรม ด้านการใช้งานโปรแกรม ด้านการรักษาความปลอดภัย และด้านความชัดเจนของคู่มือการใช้โปรแกรม โดยมีดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 0.89 (ดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ยอมรับได้คือ 0.80 ขึ้นไป (Polit, Beck, & Owen, 2007))

2) ผลการประเมินการใช้งานโดยผู้นำกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรในฐานะเป็นผู้ใช้โปรแกรม ที่ยังดำเนินงาน

อยู่ในปัจจุบัน จำนวน 15 คน ปรากฏว่า โปรแกรมมีคุณภาพทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ด้านการใช้งานโปรแกรม และด้านความชัดเจนของคู่มือการใช้โปรแกรม โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($Mean = 4.32$)

3. ผลการเปรียบเทียบผลการจัดการธุรกิจระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไป กับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล ปรากฏว่า กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล ได้คะแนนแต่ละด้านสูงกว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไป (ภาพที่ 3) ซึ่งให้เห็นว่า กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัลมีการจัดการธุรกิจดีกว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงผลในตารางที่ 2

คะแนนผลการประเมิน

ภาพที่ 3 ผลการประเมินการจัดการธุรกิจกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร จำแนกรายด้าน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล

กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	Mean Rank	Mann-Whitney U	Z-test	p-value
ทั่วไป	15	8.13	2.00	-4.58**	<.01
ได้รับรางวัล	15	22.87			

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร สามารถอภิปรายผลได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย 7 ด้าน 22 ตัวบ่งชี้ และ 69 เกณฑ์พิจารณา โดยประเมินผ่านกระบวนการหลัก กระบวนการย่อย และกิจกรรมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร ในแต่ละด้านและตัวบ่งชี้ ทำให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นกระบวนการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งครอบคลุมทุกมิติที่จำเป็นต่อการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรให้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ โดยใช้หลักการจัดทำเกณฑ์ตามแนวคิด Balanced scorecard

มีการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาสทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน (Porter, 1991) สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคมที่บริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ได้กล่าวไว้ ได้แก่ การเข้าถึงปัจจัยการผลิตทั้งด้านทรัพยากรและแหล่งทุน การสร้างองค์ความรู้จากในชุมชน และการส่งเสริมความรู้ในการผลิต การตลาดแบบบูรณาการ ตั้งแต่การวิเคราะห์ตลาดไปจนถึงการขยายช่องทางการตลาดใหม่ ๆ การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้อย่างยั่งยืนเพื่อส่งเสริมความภาคภูมิใจ/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ความเป็นชุมชน/ ตัวผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนมีอยู่ สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความยอมรับโดยเป็นผู้บริโภคและใช้สินค้าที่ผลิตได้ การสร้างการยอมรับในตราสินค้า (Branding) การหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อท้องถิ่นและสื่อ

ระดับประเทศ และการบริหารจัดการที่ครอบคลุมทั้งด้าน ต้นทุน บัญชี และการบริหารความเสี่ยง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2560) รายละเอียดของเกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรรมมีดังนี้

ด้านลูกค้า (Customer) ได้รับการจัดลำดับความสำคัญไว้เป็นลำดับแรกของเกณฑ์การประเมินฯ เนื่องจากหากลูกค้าเกิดความพึงพอใจหลังจากได้ใช้ผลิตภัณฑ์ ก็มีความเป็นไปได้สูงที่จะมีการซื้อซ้ำเกิดขึ้น และหากการซื้อซ้ำต่อมาหลาย ๆ ครั้ง ก็มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความภักดีต่อตราสินค้า (Brand loyalty) ซึ่งหมายถึงความรู้สึกผูกพันทางจิตใจที่ลูกค้ามีต่อตราผลิตภัณฑ์หนึ่ง ๆ ในทางกลับกันหากลูกค้าไม่พึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ อาจมีปฏิกิริยาแสดงออกหลังเกิดความไม่พึงพอใจในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิ่งเฉย ร้องเรียน หรือโกรธเคือง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลเสียกับการดำเนินธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนทั้งในระยะสั้น และระยะยาว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Prybutok, Zhang, and Peak (2011) ที่กล่าวว่าลูกค้าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของความสำเร็จในการบริหารองค์กร

ด้านการจัดการการบัญชีการเงิน (Financial accounting management) การจัดทำข้อมูลลงบการเงินที่ถูกต้องตามหลักการบัญชี มีระบบตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลบัญชีและการเงิน รวมถึงมีการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลด้านการเงิน จะส่งผลให้เกิดความมั่นใจกับสมาชิกและหน่วยงานภายนอก เกี่ยวกับฐานะทางการเงินของกลุ่ม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แคน กุลรูป และกาญจนา ธีระรัตนวิเชียร (2558) ที่กล่าวว่า การมีเอกสารทางธุรกิจ มีรูปแบบสมุดบัญชี รายงานทางการเงิน และระบบสารสนเทศทางบัญชี ส่งผลให้กลุ่มทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี

ด้านการผลิต (Production) การสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ โดยนำนวัตกรรมมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างอัตลักษณ์เฉพาะเป็นอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากการผลิตส่วนใหญ่ของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรยังอยู่ในลักษณะเดิม ๆ หรือผลิตตาม

คำสั่งซื้อของลูกค้า โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบดั้งเดิม ยังขาดการริเริ่มสร้างสรรค์ ที่ผสมผสานกับนวัตกรรมสมัยใหม่ ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เกิดความแตกต่าง ไม่สร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งผลให้ไม่สามารถแข่งขันได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัชรา วงศ์แสงเทียน (2559); วาสนา สุนสิทธิ์ และเจตน์ ธนวัฒน์ (2559) ที่กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ที่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับนวัตกรรมสมัยใหม่ จะสร้างความได้เปรียบทางการตลาด ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ การไม่สามารถได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับความน่าเชื่อถือด้านคุณภาพ เนื่องจากสถานที่และกระบวนการผลิตยังขาดมาตรฐานหลายด้าน อาทิ ด้านอาชีวอนามัย ความสะอาด และความปลอดภัย เพราะส่วนใหญ่สถานที่ผลิตอยู่ในพื้นที่ของหมู่บ้านหรือตั้งในบ้านของผู้นำกลุ่ม ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จันทนา พงศ์สิทธิกาญจนา (2556) ที่กล่าวว่า การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์เป็นการรับประกันว่าผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่เสร็จออกมาจากระบบการผลิต มีคุณภาพตรงตามเกณฑ์กำหนดทุกอย่าง ย่อมเป็นที่เชื่อถือ

ด้านการเงิน (Financial) สาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มธุรกิจชุมชนต้องหยุดดำเนินการ เกิดจากการขาดแคลนเงินทุน เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ไม่มีหลักประกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kung (2011) ที่กล่าวว่า ขนาดของธุรกิจมีอิทธิพลต่อการระดมทุน ธุรกิจขนาดเล็กจะมีความล้มเหลวในการเข้าถึงสินเชื่อ ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินธุรกิจ หากธุรกิจชุมชนสามารถควบคุมความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ได้ ก็สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางแผนไว้ ส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lechner and Gudmundsson (2014) ที่กล่าวว่า ความเสี่ยงทางการเงินมีผลกับการเงินกลยุทธ์ขององค์กร นอกจากนี้ ผลประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจให้กับสมาชิกกลุ่มก็เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งของกลุ่มเช่นกัน (Njera, Chonde, Kambewa, Dzanja, & Kayambazinthu, 2013)

ด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล (Human resource management) กลุ่มธุรกิจชุมชนเกิดจากการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ของสมาชิก การมีส่วนร่วมของสมาชิกจึงเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จและมีความเข้มแข็ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sonam and Martwanna (2012) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกจะช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ การเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาในกลุ่ม การมีโครงสร้างองค์กรที่เป็นรูปธรรม มีข้อบังคับที่ชัดเจน ช่วยให้สมาชิกภายในกลุ่มลดปัญหาในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tallam (2015) ที่กล่าวว่า การกำกับดูแลการทำงานตามโครงสร้างของกลุ่มในหมู่สมาชิกให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินการร่วมกัน สมาชิกภายในกลุ่มต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์และนำมาปรับใช้ในกิจกรรมของกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิสรา ชุ่มจิตร, นิสา ชัชกุล และเครือวัลย์ ชัชกุล (2558) ที่กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพให้กลุ่มสามารถเจริญเติบโต รวมถึงต้องมีการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของสมาชิกให้เห็นถึงประโยชน์และรายได้ที่จะได้รับเพิ่มขึ้นเมื่อเข้าร่วมกลุ่ม (คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ, 2559)

ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลทางธุรกิจ (Knowledge management) ธุรกิจชุมชนถึงแม้จะมีวิธีการในการกำหนด รวบรวม คัดเลือก ถ่ายทอด และแบ่งปันความรู้ที่ดีเพียงใด หากสมาชิกไม่ได้เรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ก็เป็นการสูญเปล่า ควรมีการพัฒนาความรู้ของสมาชิกกลุ่มในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพสามารถแข่งขันได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นภภรณ์ สมอาสา และวรรณภา นิวาสะวัต (2559) ที่กล่าวว่า การพัฒนาความรู้ของคณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มในด้านต่าง ๆ ให้เพิ่ม

มากขึ้น จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับกลุ่มได้อย่างยั่งยืน

ด้านผู้นำกลุ่มธุรกิจชุมชนและเครือข่าย (Leader and network) ความสำเร็จของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรมักเชื่อมโยงกับความสามารถของผู้นำ (Tallam, 2015) ผู้นำควรมีความรอบรู้และประสบการณ์ทางธุรกิจสามารถวางแผน จัดองค์การจัดคนเข้าทำงาน สั่งการ และควบคุมการทำงาน ให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ (อภิสรา ชุ่มจิตร, นิสา ชัชกุล และเครือวัลย์ ชัชกุล, 2558) ผู้นำจะต้องมีความสามารถเสียสละ และมีมนุษยสัมพันธ์ อีกทั้งต้องสนับสนุนให้มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย รวมตัวเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มีการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเริ่มจากภายในท้องถิ่น ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ เพื่อร่วมมือกันให้กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน (Raya, 2016) สอดคล้องกับ รายงานผลการดำเนินงาน โดยคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ที่ว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินของชุมชนขึ้นกับผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและมีความพร้อม รวมทั้งการมีพันธมิตรภาคเอกชนที่มีนโยบายในการช่วยเหลือชุมชน โดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่ถูกจุด ประสานโดยตรงไปยังผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อลดขั้นตอนและกระบวนการทำงาน (คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ, 2559)

2. การพัฒนาโปรแกรมการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแบบออนไลน์ ในรูปแบบ Web application เป็นโปรแกรมช่วยคำนวณให้กับผู้ใช้งานเกิดความสะดวก สอดคล้องกับแนวคิดประเทศไทย 4.0 ที่มีการประยุกต์ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การให้เป็นงานเชิงกลยุทธ์มากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาโปรแกรมนี้ได้ผ่านการทดลองใช้ และได้รับการยอมรับโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งาน สามารถใช้เป็นแนวทางให้กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรนำไปประเมินการจัดการธุรกิจด้วยตนเอง (Self-assessment)

3. การเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรระหว่างกลุ่มธุรกิจ

ชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล ปรากฏว่า โดยภาพรวมผลการประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัลดีกว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสภาวะความเป็นจริงที่ปรากฏในปัจจุบันที่ว่า กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่ มีผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการจัดการธุรกิจ มีการจัดการธุรกิจที่ครอบคลุมในทุกด้าน มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจของกลุ่มอย่างชัดเจน (Lechner & Gudmundsson, 2014) ในขณะที่กลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไปมีความพร้อมน้อยกว่า มีข้อจำกัดในการตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า ทำให้มีจำนวนลูกค้าน้อยราย ไม่มีตราผลิตภัณฑ์ของตนเอง ผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างจากที่มีจำหน่ายในท้องตลาด การจัดทำบัญชีไม่ถูกต้อง ผู้นำกลุ่มขาดความรู้ และประสบการณ์ทางธุรกิจ (Oyeku, Oduyoye, Asikhia, Kabuoh, & Elemo, 2014) ดังนั้น

ผู้นำกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรทั่วไป ควรมุ่งมั่นเกี่ยวกับการดำเนินงานในการจัดการธุรกิจอย่างจริงจัง เพื่อให้มีศักยภาพทัดเทียมกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัล

การใช้เกณฑ์การประเมินการจัดการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่พัฒนาขึ้น ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรควรมีคู่มือการใช้เกณฑ์การประเมินฯ และวิธีการประเมินอย่างละเอียดเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการนำไปใช้งาน หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่รับผิดชอบควรนำโปรแกรมการประเมินไปใช้ประเมินการจัดการธุรกิจกับกลุ่มธุรกิจชุมชนต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบเชิงพื้นที่ เพื่อนำผลการประเมินไปจัดทำแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร หรือนำไปกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้รางวัลหรือประกาศยกย่องกับกลุ่มธุรกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2561

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). *แนวทางการดำเนินงานสานพลังประชารัฐ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ. (2559). *สานพลังประชารัฐ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

จันทนา พงศ์สิทธิกาญจนา. (2556). ตัวแบบการจัดการเพื่อการบรรลุยุทธศาสตร์วิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 3(2), 8-21.

แดน กุลรูป และกาญจนา ธีระรัตนวิเชียร. (2558). การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชี: กรณีศึกษากลุ่มข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ ตำบลไหลหิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 8(2), 153-169.

นภาพรณ์ สมอาสา และวรรณภา นิวาสะวัต. (2559). ความสำเร็จของการพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพปลาส้ม. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 4(3), 40-51.

บุญทวรรณ วิงวอน, มยุรี พรหมเทพ และอัจฉรา เมฆสุวรรณ. (2557). สภาพการดำเนินงานและแนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่ากิจการวิสาหกิจ ขนาดย่อม อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ “นเรศวรวิจัยครั้งที่ 10”* (หน้า 1-10). พิษณุโลก: คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิชรา วงศ์แสงเทียน. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการตลาดกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมการจักสานไม้ไผ่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนดั้งเดิม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. ใน *รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลการวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7* (หน้า 1447-1462). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วาสนา สุนสิทธิ์ และเจตน์ ธนวัฒน์. (2559). ความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอุทองพัฒนา. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 4(3), 94-139.

- สุมามาลย์ ปานคำ และเสรี ชัดเข้ม. (2560). การพัฒนาวิธีการวัดฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ทฤษฎีรีเฟรตในเทคนิคเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 14(2), 87-101.
- สุธิดา แจ้งประจักษ์. (2559). การจัดการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มสหกรณ์ป่าพู่ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 24(45), 43-63.
- อภิสราร ชุ่มจิตร, นิตา ชัชกุล และเครือวัลย์ ชัชกุล. (2558). การพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษาตำบลคลองเคียน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 10(2), 94-139.
- Edmonds, W. A. & Kennedy, T. D. (2013). *An applied reference guide to research designs: quantitative, qualitative, and mixed methods*. Thousand Oaks: Sage.
- Hsu, C. C., & Sandford, B. A. (2007). The Delphi technique: making sense of consensus. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 12(10), 1-8.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2007). Using the balanced scorecard as a strategic management system. *Harvard Business Review*, 85(7-8), 35-61.
- Kung, G. K. (2011). *Factors influencing SMEs access to finance: A case study of Westland Division, Kenya*. Munich Personal RePEc Archive. Retrieved 26 April 12, 2016, from <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/66633/>
- Lechner, C., & Gudmundsson, S. V. (2014). Entrepreneurial orientation, firm strategy and small firm performance. *International Small Business Journal*, 32(1), 36-60.
- Njera, D., Chonde, C., Kambewa, D., Dzanja, J., & Kanyambazinthu, D. (2013). What influences capacity of fish farmer organisations? Experiences of CARP fish Farmer organisations in Dowa and Mchinji district in central Malawi. *In African Crop Science Conference Proceedings*, 6(11), 699-705.
- Oyeku, O. M., Oduyoye, O., Asikhia, O., Kabuoh, M., & Elemo, G. N. (2014). On Entrepreneurial Success of Small and Medium Enterprises (SMEs): A Conceptual and Theoretical Framework. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 5(16), 14-23.
- Polit, D. F., Beck, C. T., & Owen, S. V. (2007) Focus on research methods: Is the CVI an acceptable indicator of content validity? appraisal and recommendations. *Research in Nursing and Health*, 30(1), 459-467.
- Porter, M. E. (1991). Towards a dynamic theory of strategy. *Strategic Management Journal*, 12(2), 95-117.
- Prybutok, V., Zhang, X., & Peak, D. (2011). Assessing the effectiveness of the Malcolm Baldrige National Quality Award model with municipal government. *Socio-Economic Planning Sciences*, 45(3), 118-129.
- Raya, A. B. (2016). The Influence of Social Network Structure on the Farmer Group Participation in Indonesia. *Asian Social Science*, 12(3), 119-129.
- Sonam, T., & Martwanna, N. (2012). Performance of smallholder dairy farmers groups in the east and west central regions of Bhutan: Members perspective. *Journal of Agricultural Extension and Rural Development*, 4(1), 23-29.
- Tallam, S. J. (2015). The process of farmer group development and its influence on the effectiveness of collective action: the case of Bungoma County (Kenya) and Kapchorwa district (Uganda). (Doctoral dissertation, University of Nairobi). *Animal Production Science*, 40(4), 631-642.